

# Stenografični zapisnik

šeste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 14. decembra 1885.

**Nazoči:** Prvosednik: deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladna zastopnika: deželni predsednik Andrej baron Winkler in vladni svetovalec Janez Hozhevar. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Jakob Missia, Oton baron Apfaltrern, dr. Gustav Mauer, Janez Murnik in dr. Jurij Sterbenec.

## Dnevni red:

- 1.) Branje zapisnika o V. deželno-zborni seji dné 11. decembra l. 1885.
- 2.) Naznanila deželno-zbornega predsedstva.
- 3.) Priloga 38. — Vladna predloga:
  - a) postavnega načrta o razdelitvi skupnih zemljišč in o uravnavanji zadevnih pravic gledé skupnega užitka in oskrbovanja;
  - b) postavnega načrta o sestavi deželne komisije gledé zlaganja gozdov in o arondiranji gozdnih mej.
- 4.) Priloga 34. — Poročilo deželnega odbora o dovoljenji deželnega doneska 50000 gld. za gradnjo lokalne železnice iz Ljubljane v Kamnik.
- 5.) Priloga 35. — Poročilo finančnega odseka zarad daljnega provizoričnega pobiranja deželnih priklad, kakor tudi doklade od porabljenih opojnih pijač.
- 6.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o § 3 B letnega poročila o žganjepivstvu in o pristojbinski postavi.
- 7.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji županstva v Zagradcu, da bi se na Krško-Grosupeljski cesti pobirala cestnina.
- 8.) Ustno poročilo gospodarskega odseka:
  - a) o § 3 A, marg. št. 11 letnega poročila;
  - b) o § 3 A, marg. št. 3 letnega poročila;
  - c) o § 3 A, marg. št. 12 letnega poročila.
- 9.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji občine Senabor za podporo za uravnavo potoka Bela.
- 10.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajnocestnega odbora Kočevskega, da se okrajna cesta od Ljubljane skozi Kočevje, Črnomelj v Metliko uvrsti med deželne ceste.
- 11.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajnocestnega odbora Kočevskega, da bi se še enkrat pregledala cestna proga Kaptol-Fara po izvedencih.

# Stenographischer Bericht

der sechsten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 14. Dezember 1885.

**Anwesende:** Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr von Winkler und der Regierungsrath Johann Hozhevar. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Otto Freih. v. Apfaltrern, Dr. Gustav Mauer, Johann Murnik und Dr. Georg Sterbenec.

## Tagesordnung:

- 1.) Lesung des Protokolles der V. Landtagsitzung vom 11. Dezember 1885.
- 2.) Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
- 3.) Beilage 38. — Regierungsvorlage:
  - a) eines Gesetzesentwurfes, betreffend die Theilung gemeinschaftlicher Grundstücke und Regulirung der hierauf bezüglichen gemeinschaftlichen Benützung- und Verwaltungsrechte;
  - b) eines Gesetzesentwurfes, betreffend die Zusammenfügung der Landescommission für die Angelegenheiten der Vereinigung des Waldbandes fremder Enclaven und der Arrondirung der Waldgrenzen.
- 4.) Beilage 34. — Bericht des Landesauschusses, betreffend die Zusage eines Landesbeitrages pr. 50000 fl. für den Bau einer Localbahn von Laibach nach Stein.
- 5.) Beilage 35. — Bericht des Finanzauschusses, betreffend die provisorische Forterhebung der Landesumlagen sowie der Auflage von verbrauchten geistigen Flüssigkeiten.
- 6.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über § 3 B des Rechenschaftsberichtes, betreffend den Brantweingenuss und das Gebürengeß.
- 7.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Sagraz um Bewilligung zur Erhebung der Straßentauf auf der Großlupp-Obergurter Straße.
- 8.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses:
  - a) über § 3 A, Marg. Nr. 11;
  - b) über § 3 A, Marg. Nr. 3;
  - c) über § 3 A, Marg. Nr. 12.
- 9.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition der Ortsgemeinde Sanabor um Subvention für die Regulirung des Bela-Baches.
- 10.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Bezirksstraßen-Auschusses in Gottschee um Erhebung der Bezirksstraße Laibach-Gottschee-Tschernembl-Möttling zur Landesstraße.
- 11.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Bezirksstraßen-Auschusses in Gottschee um nochmalige Befichtigung der Straßentrace Kaptol-Fara mit Zuziehung von Sachverständigen.

- 12.) Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Ilirski Bistrici za podporo za neko cestno popravo na Pivški okrajni cesti.
- 13.) Ustno poročilo odseka za letno poročilo:
  - a) o § 8, marg. št. 31—36 letnega poročila;
  - b) o § 11, marg. št. 10 letnega poročila.
- 14.) Priloga 36. — Poročilo odseka za letno poročilo o § 11, marg. št. 3 letnega poročila, zadevajoč zastanke doklad na užitinski davek.

**Obseg:** Glej dnevni red, razen točke 6. in 13 b.

Seja se začne ob 30. minuti črez 10. uro.

- 12.) Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Bezirksstrafen-Ausschussesillyrich-Feitritz um Subvention für eine Straßencorrectur an der Pivker Bezirksstraße.
- 13.) Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-Ausschusses:
  - a) über § 8, Marg. Nr. 31—36 des Rechenschaftsberichtes;
  - b) über § 11, Marg. Nr. 10 des Rechenschaftsberichtes.
- 14.) Beilage 36. — Bericht des Rechenschaftsberichts-Ausschusses über § 11, Marg. Nr. 3 des Rechenschaftsberichtes, betreffend die Miltstände an Verzehrungsteuer-Umlagen.

**Inhalt:** Sieh Tagesordnung, mit Ausnahme der Punkte 6 und 13b.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten.

**Deželni glavar:**

Ker je zbor sklepčen, otvarjam sejo in prosim zapisnik zadnje seje prebrati.

1. Branje zapisnika o V. deželno-zborni seji dné 11. decembra l. 1885.

1. Lesung des Protokollses der V. Landtagsſitzung vom 11. Dezember 1885.

(Zapisnikar bere zapisnik zadnje seje v slovenskem jeziku — Der Schriftführer liest das Protokoll der letzten Sitzung in slovenischer Sprache.)

Zahteva kdo gospodov besede k popravku zapisnika? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Torej izrečem, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželnozbornega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräſidiums.

Došle so sledeče peticije:

Prošnja šolskega odbora obrtnej nadaljevalnej soli v Ljubljani za podporo. Izročil g. poslanec Grasselli. (Izročča se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Prošnja odbora društva «Ljudska kuhinja» za podporo. Izročil g. poslanec Grasselli. (Izročča se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Jaz izročam prošnjo c. kr. ravnateljstva Kranjske gimnazije zavolj podpore za ubožne dijake. (Izročča se finančnemu odseku — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Prošnja občin Bled in Gorje za podporo za gradnje ceste skozi Bled. Izročil g. poslanec dr. Mosche. (Izročča se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Prošnja občine Velike Brusnice za vvrstenje občinske ceste od vasi Gaberje do farne cerkve v Velikih Brusnicah med okrajne ceste. Izročil g. poslanec Pfeifer. (Izročča se gospodarskemu odseku — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

**Landespräsident Baron Winkler:**

Ich habe die Ehre, dem hohen Hause mitzutheilen, dass laut eines mir von Sr. Excellenz dem Herrn Ministerpräsidenten zugekommenen Erlasses vom 8. Dezember d. J. Se. k. und k. Apost. Majestät die Dankesäußerung des krainischen Landtages für die anlässlich der Elementarereignisse in Krain zugewendeten Allh. Spenden allergnädigst zur Kenntnis zu nehmen geruht haben.

3. Priloga 38. — Vladna predloga:

a) postavnega načrta o razdelitvi skupnih zemljišč in o uravnavanji zadevnih pravic gledé skupnega užitka in oskrbovanja;

3. Beilage 38. — Regierungsvorlage:

a) eines Gesetzentwurfes, betreffend die Theilung gemeinschaftlicher Grundstücke und Regulirung der hierauf bezüglichen gemeinschaftlichen Benützungs- und Verwaltungsrechte;

b) postavnega načrta o sestavi deželne komisije gledé zlaganja gozdov in o arondiranji gozdnih mej.

b) eines Gesetzentwurfes, betreffend die Zusammenſetzung der Landescommission für die An- gelegenheiten der Vereinigung des Waldlandes fremder Enclaven und der Arrondirung der Waldgrenzen.

Ta predloga ni še prišla iz tiskarne, pa vendar menim, ker je homo sprejeli tekom seje, izročiti jo nekemu odseku. Kakor sem slišal, je mnenje gospodov, da bi se o tej zadevi izvolil poseben odsek, in sicer sedem udov. Ako ni ugovora (nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich), smatram, da je slavni zbor z volitvijo posebnega odseka zadovoljen. Ta volitev se bode vršila na konci seje.

4. Priloga 34. — Poročilo deželnega odbora o dovoljenji deželnega doneska 50000 gld. za gradnjo lokalne železnice iz Ljubljane v Kamnik.

4. Beilage 34. — Bericht des Landesausſchusses, betreffend die Zuſicherung eines Landesbeitrages pr. 50 000 fl. für den Bau einer Localbahn von Laibach nach Stein.

Menim izročiti to predlogo finančnemu odseku. Ako ni ugovora (nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich), je moj nasvet sprejet.

5. Priloga 35. — Poročilo finančnega odseka zarad daljnega provizoričnega pobiranja deželnih priklad, kakor tudi doklade od porabljenih opojnih pijac.

5. Beilage 35. — Bericht des Finanzausschusses, betreffend die provisorische Forterhebung der Landesumlagen, sowie der Auflage von verbrauchten geistigen Flüssigkeiten.

**Poročevalec dr. Mosche:**

Slavni zbor! Finančnemu odseku izroččen je bil dopis c. kr. deželnega predsedstva od 8. decembra 1885 št. 3145. Predmet tega dopisa je, da bi slavni deželni

zbor sklepal, kako se bode pokrtil primanjkljaj deželnega zaklada, zemljišno-odveznega zaklada in normalno-šolskega zaklada za leto 1886. Gledé pobiranja priklad na posredne in neposredne davke, dokler niso potrjeni proračuni teh zakladov za leto 1886. in dokler nismo pridobili Najvišje potrjenje za pobiranje deželnih priklad. V tej zadevi ni došel deželnemu zboru noben predlog od strani deželnega odbora. Stvar pa je jako nujna; kajti pravica pobiranja priklad preneha koncem tega leta in ker je dotični poročevalec deželnega odbora gospod cesarski svetovalec Murnik — kakor znano — zbolel, se je finančni odsek odločil za to, da bode on iniciativni predlog stavil in tega najdete v prilogi 35. Finančni odsek toraj nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

1.) Za pokritje primanjkljajev deželnega zaklada, zemljišno-odveznega zaklada in normalno-šolskega zaklada za leto 1886. se imajo pobirati od 1. januarja leta 1886 dalje do dneva Najvišje sankcije deželno-zborskih sklepov, s katerimi se bodo sklenile deželne priklade za leto 1886. ravno iste priklade in naklade, katere so se z Najvišjimi odloki od 7. januarja leta 1885., 26. decembra leta 1884., 18. junija leta 1885. in 28. decembra leta 1884. za dotične zaklade potrdile, namreč:

- a) za deželni zaklad z 21% na vse neposredne davke z državnimi prikladami vred, in z 20% na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa, in z naklado po 3 gld. od vsacega hektolitra porabljenih žganih pijač;
- b) za zemljišno-odvezni zaklad z 16% na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z državnimi prikladami vred, in z 20% na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;
- c) za normalno-šolski zaklad z 10% na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi prikladami vred.

1.) Zur Bedeckung des Abganges beim Landes-, Grundentlastungs- und Normalschulfonde für das Jahr 1886 sind vom 1. Jänner 1886 weiter bis zum Tage der Allerhöchsten Sanction der Landtagsbeschlüsse, mit welchem die Landesumlagen für das Jahr 1886 beschlossen werden, eben jene Um- und Auflagen einzuhoben, welche mit den Allerhöchsten Entschliessungen vom 7. Jänner 1885, 26. Dezember 1884, 18. Juni 1885 und 28. Dezember 1884 für die bezüglichlichen Fonde genehmigt worden sind, nämlich:

- a) für den Landesfond mit 21% von allen directen Steuern sammt Staatszuschlägen und mit 20% von der Verzehrungssteuer vom Wein, Wein- und Obstmost und Fleische, mit der Abgabe von 3 fl. von jedem Hektoliter verbrauchter geistiger Flüssigkeiten;
- b) für den Grundentlastungsfond mit 16% auf die Gesamtsumme aller vorgeschriebenen directen Steuern sammt Staatszuschlägen und mit 20% auf die Verzehrungssteuer vom Wein, Wein- und Obstmost und Fleische;

c) für den Normalschulfond mit 10% der Gesamtsumme aller vorgeschriebenen directen Steuern sammt allen Staatszuschlägen.

2.) Deželnemu odboru se naroča, pridobiti nemudoma sklepu pod točko 1. Najvišje potrjenje.

2.) der Landes-Ausschuss wird beauftragt, unverzüglich die Allerhöchste Genehmigung für den Beschluss unter 1. einzuholen.

Če želite, bodem tudi poročilo prebral, mislim pa, da me bode te oprostili tega. (Pritrjuje se — Zustimmung.) Nasvetujem torej, da slavni zbor preide v generalno debato.

(Pritrjuje se — Zustimmung.)

#### Deželni glavar:

Želi kdo govoriti v generalni debati?

(Klici: Ne!)

Preidemo tedaj k specijalni debati.

Želi kdo h kaki točki govoriti? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

(Oba nasveta obveljata v drugem in tretjem branji — Beide Anträge werden in zweiter und dritter Lesung angenommen.)

6. Ustno poročilo gospodarskega odseka o § 3 B letnega poročila o žganjepivstvu in o pristojbinski postavi.

6. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über § 3 B des Rechnungsberichts, betreffend den Brantweingenuß und das Gebürensgeß.

#### Poročevalec dr. Samec:

Staviti imam predlog, da bi se to poročilo ne obravnavalo in izbrisalo iz denašnjega dnevnega reda, ker še finančni odsek rešil ni neke druge s to v zvezi stoječe predloge.

(Sprejeto — Angenommen.)

7. Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji županstva v Zagradcu, da bi se na Krško-Grosupeljski cesti pobirala cestnina.

7. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes Sagraž um Bewilligung zur Einhebung der Straßennant auf der Großlupp-Obergurker Straße.

#### Poročevalec dr. Samec:

Občina Zagradec je vložila dné 2. decembra t. l. prošnjo na deželni odbor za napravo mitnice na cesti od Grosupljeva v Žuzemperk. Deželni odbor je to prošnjo odstopil deželnemu zboru, ki jo je izročil gospodarskemu odseku v pretres in poročanje.

Občinski odbor utemeljuje svojo prošnjo s tem, da pravi: Cesta Grosuplje-Zužemperk je vsled velike rabe v jako slabem stanji; prebivalci morajo po cele dni na nji delati, pri čemur zanemarjajo doma in na polji dela. Koristi, pravijo, nimajo nobene od te ceste, ampak tisti, ki po njej vozijo in si z vožnjo denar služijo. Zaradi tega je tudi vznikom naložiti vzdržavanje ceste s tem, da se postavi mitnica. Tlaka, pravijo, je odpravljena, sam kmet jo še ima.

Akoravno je mnogo od tega, kar nam občina tukaj pové, gola resnica, akoravno je res, da dotična cesta ni dobra in potrebuje mnogo popravkov, vendar ni mogel gospodarski odbor nasvetovati napravo mitnice na omenjeni cesti, ker nima prepričanja, da bi s postavljanjem mitnice bilo tamošnjim prebivalcem pomagano. V prošnji ni dokazano, koliko voz se povprek na dan po omenjeni cesti pelje, torej se tudi vedeti ne more, koliko bi mitnica nesla in če bi splot tako nesla, da bi zadostovalo za vzdržavanje ceste.

Občina Zagradec je jedina, ki je stavila prošnjo za mitnico, torej se ne vé, kacega mnenja so druge občine in pa cestni odbor.

Gotovo pa je, da izvanredne vožnje na tej cesti ni, torej tudi ni treba izvanrednih pomočkov, kakeršnih eden je postavljenje mitnice.

Gospodarski odbor je iz navedenih vzrokov mnenja, da se prošnji občine Zagradec ne more ustreci, torej nasvetujem v njegovem imenu:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja občine Zagradec za napravo mitnice na cesti Grosuplje-Zužemperk se ne usliši.»

(Obvelja — Angenommen.)

## 8. Ustno poročilo gospodarskega odseka:

a) o § 3 A, marg. št. 11. letnega poročila.

## 8. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses:

a) über § 3 A, Marg. Nr. 11 des Rechenschaftsberichtes.

### Berichterstatter Faber:

Der hohe Landtag hat in der VIII. Sitzung vom 7. Oktober 1884 beschlossen: die hohe k. k. Regierung wird ersucht, dem Landesauschusse rechtzeitig den Entwurf eines Gesetzes, betreffend die Hebung der Rindviehzucht, zukommen zu lassen, damit derselbe in der Lage sein wird, darüber Berathungen zu pflegen. Die diesfällige Vorlage war schon für die nächste Landtagsession vorzubereiten.

Der Landesauschuss hat das entsprechende Ersuchen mit Note vom 14. November 1884 an die hohe Landesregierung gestellt, jedoch ist ihm bisher eine Erledigung nicht zugekommen, nachdem in Aussicht steht, dass der gedachte Gesetzentwurf mit der beabsichtigten Reform der Gemeinde-Ordnung für Krain collidiren möchte.

Der volkswirtschaftliche Ausschuss hat sich also dahin entschieden:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Bericht wird zur Kenntnis genommen, und spricht der Landtag die Erwartung aus, dass gleichzeitig mit dem Gesetzentwurfe der Gemeindeordnung auch das Gesetz, betreffend die Rindviehzucht zur Vorlage kommt.»

### Landespräsident Baron Winkler:

Ich möchte mir erlauben, in dieser Angelegenheit zu bemerken, dass die Regierung es sich angelegen sein lassen wird, mit dem fraglichen Gegenstande auch künftighin sich zu beschäftigen. Es sind diesfalls auf Grund der Berathung einer im vorigen Jahre einberufenen Enquête bereits zwei Gesetzentwürfe vorbereitet worden. Der eine Gesetzentwurf wurde nämlich mit Rücksicht auf das gegenwärtige Gemeindegesetz, der andere mit Rücksicht auf ein eventuell zu erlassendes neues Gemeindegesetz ausgearbeitet. Es sind eben verschiedene, wesentliche Bestimmungen des Gesetzes, betreffend die Hebung der Rindviehzucht von gewissen, auf die Organisation der Gemeinde sich beziehenden Bestimmungen des Gemeindegesetzes abhängig. Wenn die beabsichtigte Aenderung dieses letzteren nicht zustande käme, so müsste allerdings das gegenwärtig bestehende Gemeindegesetz ins Auge gefasst und mit Rücksicht auf dieses dem Rindviehzuchtgesetz die entsprechende Fassung gegeben werden.

### Landeshauptmann:

Wünscht noch jemand das Wort? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich zum Wort.) So schreiten wir zur Abstimmung. Ich ersuche jene Herren, welche mit dem Ausschussantrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

b) o § 3 A, marg. št. 3 letnega poročila.

b) über § 3 A, Marg. Nr. 3 des Rechenschaftsberichtes.

### Berichterstatter Faber:

Hoher Landtag! Es ist von Triest aus das Ansuchen gestellt worden, vom Feistritz- und Rekaflusse das Wasser für Triest beziehen zu dürfen. Dieser Gegenstand ist im (§ 3 A, Marg. Nr. 3) dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zur Behandlung abgetreten worden. Von Seite des Landesauschusses wurde vieles in dieser Sache gethan. Es wurde der Ingenieur-Assistent Grassky behufs Vornahme der Wassermessungen abgeordnet, um auf technische Art und Weise festzustellen, wieviel Wasser auch bei nachhaltiger Trockenheit gewonnen werden könnte. Im Durchschnitte ergab sich ein Wasserquantum von 23 900 m<sup>3</sup> per Tag. Da Triest 12 000 m<sup>3</sup> per Tag beansprucht, so würde für den Localbedarf aller interessirten Ortschaften nur ein Wasserquantum von 11 900 m<sup>3</sup> per Tag übrig bleiben. Es müsste daher genau erhoben werden, wie diesen Gemeinden das nöthige Wasserquantum für den Fall eines eintretenden Wassermangels zu sichern wäre, ehe der Stadt Triest die Concession zum Bezuge der beanspruchten Wassermenge ertheilt würde. Da die politischen Behörden ohnedies in diesem Gegenstande die Verhand-

lungen weiterführen und Erhebungen pflegen werden, so hat der volkswirtschaftliche Ausschuss beschlossen:

«Der hohe Landtag wolle beschließen: diesen Bericht lediglich zur Kenntniss zu nehmen.»

(Obvelja — Angenommen.)

- e) o § 3 A., marg. št. 12. letnega poročila.  
e) über § 3 A., Marg. Nr. 12 des Rechnungschaftsberichts.

#### Poročevalec Obreza:

Slavni zbor! Meni je poročati v imenu gospodarskega odseka o § 3 A., marg. št. 12 letnega poročila, in sicer o porabi onih 1000 gld., katerih je c. kr. poljedelsko ministerstvo 1879. l. dovolilo za osuševanje v Planinski dolini. Iz prvega dela te točke je razvidno, da je dovoljena podpora 1000 gld. uže zapadla in da jo je c. kr. ministerstvo za poljedelstvo z ukazem dne 22. maja 1883 št. 6508 določila za napravo na pajališč na Kranjskem. Ta stvar je uže znana, kajti poročal je o nji deželni odbor že leta 1883. v svojem letnem poročilu. Ker je slavni deželni zbor uže takrat poročilo na znanje vzel, se mi ne zdi potrebno, danes zopet poročati ali dalje govoriti o tem.

Bolj važen je drugi del te točke. Deželni odbor je namreč opozoril na zaklad za pospeševanje poljedelstva, ki je s svoto 500 000 gld. v državni proračun postavljen, iz katerega bi se mogli dobiti doneski za osuševanje kotlinskih dolin pri Ložu, Cérknici in Planini, ako bi se spoznili dotični postavni predpisani pogoji.

Slavni zbor! Ti pogoji so pa za razmere na Notranjskem jako neprilicni in težko bi se dali izpeljati. Posebno kar se tiče sestavljanje vodnih zadrug, bi bilo skoro nemogoče.

Previdel je to tudi g. okrajni glavar v Logatci in napravil je zavoljo tega načrt neke postave, katere namen bi bil, namestiti institucijo vodnih zadrug in natanko vrediti način, kako je ravnati pri osuševanju teh dolin in natanko odločiti, koliko ima vlada, koliko dežela in koliko interesenti donášati. Žalibog, ta za Notranjsko tako važna in potrebna postava ni še do konca pretresavana in torej ni bilo mogoče predložiti jo letos slavnemu deželnemu zboru, kar pa gotovo pričakujemo za drugo leto.

Gospodarski odsek torej nasvetuje:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča podpirati na vso moč podjetje za osuševanje kotlinskih dolin pri Ložu, Cérknici in Planini, in z ozirom na državno postavo dne 30. junija 1884 št. 116 delati na to, da se bode to delo s pomočjo državne podpore, pred ko mogoče, izpeljalo.»

#### Poslanec Klun:

Slavni zbor! Enako žalostne razmere, kakor se nahajajo v Planinski in Loški dolini, nahajajo se tudi

v drugih krajih na Kranjskem, in ravno v eni zadnjih sej sl. deželnega zbora se je govorilo o uravnavi hroudnikov Šica in Dobrovka. Enako velika škoda, morebiti še večja, godi se v Ribniški in Kočevski dolini. Vode v Ribniški dolini enako kakor vode na Notranjskem izstopajo večkrat na leto, se zlivajo na Kočevsko in tam tudi dosti škode napravljajo. Tudi tam se dvado trikrat na leto seje, ker povodnji uničujejo setve, pa tudi ko poljski pridelki uže dozoriijo, jih dostikrat vender ne morejo spraviti domov, ker jih povodnji spridi in pokončá. Imamo sicer več postav, katere uravnavajo, kako naj se skrbi v takih krajih, da bi se omenjene nesreče zabranile vsaj tam, kjer so jim krivi zamašeni požiralniki.

Žalibog, da se te postave premalo od politične gosposke izvršujejo. Vsled teh določeb bi se moralo na pr. žaganje po žagah tako hraniti, da ne bi prišlo v vodo in ne zamaševalo požiralnikov; ali žagarji ne gledajo na to; ravno tako se je uže večkrat ukazalo, da se morajo požiralniki čistiti. Morebiti, da se včasih opominjajo občinski načelniki na ta ukaz; ali potem se gosposke vender ne prepričajo, so-li predstojniki svojo nalogo res izvršili in dotične požiralnike odprli ali ne.

Vse, kar se je zgodilo za Ribniško-Kočevsko dolino, storilo se je ob času francoske vlade. Zidali so mostove, napravljali struge, po katerih se je mogla voda odtekati. Teh strug in rup se je pa uže mnogo zasulo, deloma nalašč, deloma vsled žaganja in druzega poplavlja, in se ni gledalo na to, da bo voda vsled tega škodo delala.

V Ribniški dolini je neka voda, ki v šestih urah takó silno naraste, da malne spravi pod vodo ter jih, dasi so za nadstropje visoke zidani, takó čisto zalije, da ni sledu več, kje stojé. Ravno v tistem kraju je neka podzemeljska jama, katero so slučajno našli pred štirimi leti, ko so tam okrajno cesto popravljali.

Ker so požiralniki prav blizo te jame, bi bilo dosti pomagano za Ribniško dolino, katero voda štiri-do petkrat zalije, pa tudi dotičnim sosedom na Kočevskem bi bilo polajšano, ako bi se dala ta voda po tej jami spraviti naprej.

Naznanil sem bil uže takrat slavnemu deželnemu odboru in ga prosil, da bi prišli strokovnjaki pogledat, bi li ne bilo mogoče vodo po tej jami speljati naprej. Slavni deželni zbor je res odposlal inženirja, toda ta nič ni pogledal v jamo, ker je bila ravno tedaj velika voda. In tako je ostalo vse pri starem. Jaz mislim, da bi se moralo vse temeljito pregledati, ako se hoče z uravnavanjem naših vodá pričeti, in da bi se ne ozirali samo na Planinski, Logaški in Cérknški okraj, ampak pomislilo, da je treba tudi v drugih krajih kaj storiti, in morebiti tem več, kolikor obsirnejši so ti drugi okraji. Zlasti pa je potrebno, da se vse uravnava po dobro izdelanih načrtih, ker tako bi se morebiti iz Ribniške doline voda spravila naprej v Kočevsko dolino, in bi od ondot imela svoj naravni tok v Kolpo, kakor kažejo uže sedanje razmere. Nikakor se ne more tako važna in težka reč prepuščati ljudem samim. Zato hočem predlogu gospodarskega odseka nasvetovati dodatek, da se pri krajih, ki se v predlogu

imenujejo, in sicer po besedah «in Planini», dostavi: «Ravno tako v Ribniški in Kočevski dolini», kakor se je bilo nekaj enakega uže prej sklenilo tudi gledé Račinske doline. (Podpira se — Wird unterstützt.)

### Poslanec Pakiž:

Slavni zbor! K predlogu gospodarskega odseka hočem tudi jaz kakor g. poslanec Klun nekaj dodati, in sicer zastran Ribniškega okraja. Ta okraj ima več dolin, in sicer je prva Ribniška dolina. Ta se razprostira doli pod Ribnico do pod Dolenjo vas, kjer se po povodnjih godi velika kvara.

Druga dolina je v Ložkem potoku, ki obsega dve občini, namreč Srednjo vas in Travnik. Tam se ravno tako škoda godi po povodnjih, posebno zastran jenskega pridelka, ki ga ni mogoče spraviti, in sicer: ker tam požiralniki vodo ravno tako zadržujejo, da pridejo vse njive in travniki z vsemi pridelki pod vodo, kakor pri Dolenji vasi.

Ravno letos, in skoro vsako leto, je voda stala, kakor morje ali jezero in ni bilo mogoče tako lepe poljske pridelke pod streho spraviti. Toraj bi toplo priporočal, da se tudi na te občine ozir jemlje.

Ravno v takem položaji je Velikolaški okraj, kjer voda Rašica teče, katera se pri vasi Ponikve v požiralnike zgubi in vsled zamašenja in premajhnih požiralnikov voda večjidel po vsi Dobropoljski dolini oplavi in tako po tem večjidel pridelke uniči.

Iz Dobropoljske doline se ravno ta voda naprej po Struški dolini razlije in tam zopet zastran premajhnih in večjidel zamašenih požiralnikov po več časa stoji in tudi skorej vse pridelke uniči.

Predrznem se torej staviti sledeči dodatni predlog:

Deželnemu odboru se naroča ukreniti, da se tudi v Ložkopotoški dolini, okraja Ribniškega preiskujejo požiralniki in ravno tako tudi v Velikolaškem, okraja Rašica, katera ima požiralnike v Ponikvah in Strugah. (Se podpira — Wird unterstützt.)

### Poslanec dr. Dolenc:

Jaz se tudi strinjam s predlogom, katerega navsetuje gospodarski odsek. Na Notranjskem nastajajo velike povodnje, za katere ne bode tako hitro prave pomoči, kakor sem ravno imel priliko se prepričati zadnjič pri predavanji gospoda Krausa. Ta gospod je namreč razlagal izvire Kranjskih vodá in kako da bi se dale odpeljavati, na zadnje pa vender ni vedel povedati, kako bi mogoče bilo vso vodo odpeljati, ne da bi se Ljubljanskemu barju kaj škode napravilo. Uže sedaj je jasno, da, ako se hoče preprečiti povodnji na Notranjskem, moralo se bode pričeti z reguliranjem Save in Ljubljanice, kajti gorje Ljubljanskemu polju, ako bi prišle nanj naenkrat vse vode, ki se sedaj na Notranjskem pristavljajo. Enake težave so tudi gledé Ribniške in Kočevske doline, tudi za te doline treba bo pričeti delovanje od Kolpe gori.

Prepričan sem, da bode vlada v vseh teh okrajih skrbela za to, da se te kotlinske doline uravnajo tako, da se bode voda redno odtekala in da ne bode pro-

uzročevala škodljivih povodenj, ali gotovo je, da bode še dosti, dosti vode preteklo, predno se bode dalo to izvršiti, preden se bode od Save do Planinske doline, od Kolpe do Kočevske ravnine odtok reguliral, predno bodo potem tudi še Ribniška, Berkenška in Loška dolina povodnij rešene.

Ali v Ložki dolini, kakor mi je osebno znano, imamo redno ne glede teh velikih povodenj, vsako leto še več malih povodenj in te povodnji, bi rekel, več škode delajo, kakor velike povodnji, dale bi se pa odpraviti s primerno malimi stroški in brez nevarnosti za druge kraje. Med tem, ko so ljudje polje ravno obdelali in vse posejali, izstopi potok Obrh, napravi malo povodenj, ter uniči nado kmetovalca in to po večkrat na leto. Tako se spominjam, da je leta 1873. na 1874. od jeseni do jeseni ta potok trinajstkrat izstopil, ljudje so tisto leto sedemkrat sejali in vender niso mogli kaj pridelati. Posebno zadete so vasi Nadlesk, Podcerkev in Dane, in tem vsem se mora pomagati, in prosim slavni zbor, da bi se pomagalo, kolikor je mogoče, da se tem malim povodnjim v okom pride. Vedel bi povedati, koliko 100 centov pridelka tam zgnjije ali peljalo bi me to pre-daleč. Nastajajo pa te male povodnji iz tega vzroka, ker voda Obrh nima odprtega odtoka, ampak se le počasi pogublja v Danskem logu in še le kadar povodenj nastane, jame v Golobino odtekati.

Vem, da tega vprašanja nisem jaz prvokrat sprožil na razgovor. Tudi vem, da sta ob tem času, ko je bila Loška dolina preplavljena pred več leti, došla deželni predsednik in deželni glavar, si nesrečen kraj ogledati, ali do sedaj se vender nič zoper to ni storilo. Mislim, da bode mogoče, ker je reč jasna, tukaj poprej pripomoči, kakor kje drugod. Vodi iz Danskega loga naprej pot odpreti, to ne bi toliko stalo, ker so ljudje tudi pripravljani, sami dosti storiti in ker je gotovo, da se odpeljava vseh voda iz Notranjskega ne bode še tako hitro dognala, bi pač prosil, da bi se ta stvar uže pred v roke vzela, namreč odpravljenje teh malih povodenj v Ložki dolini. Zaradi tega bi priporočal slavnemu zboru sledeči predlog:

«Slavni zbor naj sklene:

Deželni odbor se pooblasti, dati vsem Nadlesk, Podcerkev in Dane iz deželnega zaklada iz rubrike IX.: «Subvencije za vrvanje voda» primerno podporo za vrvanje odtoka potoka Obrh v Danskem logu, ko hitro vdeleženci predložijo načrt in se izkažejo, kako hoté sami pripomoči pri tem delu.»

(Podpira se — Wird unterstützt.)

### Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Podelim gosp. poročevalcu končno besedo.

### Poročevalec Obreza:

Jaz osebno nimam nič zoper to, da se pristavijo nasvetovani predlogi. Omenjam le, da se v odseku ni govorilo o teh predlogih, in zaradi tega tudi nimam oblasti jih podpirati, ter prosim, da se glasuje.

**Deželni glavar:**

Preidemo na glasovanje, in sicer bomo najprej glasovali o predlogu gospodarskega odseka. Ako bode ta predlog sprejet, pride potem na vrsto predlog gosp. poslanca Kluna, kateri predlaga, da bi se v odsekov nasvet po besedi «Planini» vrinile besede «ravno tako v Ribniški in Kočevski dolini». — Potem bomo glasovali o dodatku gosp. poslanca Pakiža in končno o dodatnem predlogu gosp. dr. Dolenca.

Ali so gospodje zadovoljni, da na ta način glasujemo?

(Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

Ker ni ugovora, smatram, da je gospodom nannanjeni red glasovanja prav.

Tedaj prosim, tisti gospodje, kateri se strinjajo s predlogom gospodarskega odseka, blagovolijo naj se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

Zdaj bodem prosil, da se tisti gospodje, kateri so zadovoljni, da se v ravno sprejeti predlog po nasvetu gosp. Kluna vrinejo besede «ravno tako v Ribniški in Kočevski dolini», blagovolijo vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

Dalje bomo glasovali o nasvetu gosp. poslanca Pakiža.

Prosim tiste gospode, kateri so za ta pristavek, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

Končno glasujemo o pristavku gosp. dr. Dolenca. Prosim tiste gospode, kateri so za ta pristavek, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

9. Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji občine Senobor za podporo za uravnavo potoka Bela.

9. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition der Ortsgemeinde Senobor um Subvention für die Regulierung des Bela-Baches.

**Poročevalec Obreza:**

Soseska Senobor, v županiji Vipavski, prosi podpore 500 gold. za uravnavanje vodotoka Bela in postavljenje treh podzemeljskih vodnikov. Možje pravijo: Bela, katera skozi našo vas teče, se od leta do leta bolj zasipa, akoravno sosedje po svoji moči temu kolikor mogoče s trebljenjem struge v okom priti skušajo in da se vse jedno nevarnost poslopjem in zemljišču veča. Dalje pravijo, je naša soseskina pot v Senobor ob velikih deževjih prav nevarna, ker pridejo stranski potoki čez pot. Temu bi se v okom prišlo, ako bi se še trije podzemeljski vodniki napravili. Četrtega teh vodnikov smo si uže sami sosedje naredili. Vse to delo,

trebiti Belo in izpeljati prepotrebne podzemeljske kanale, bo stalo 1000 gold. ter prosijo končno dati jim 500 gold. podpore.

Zalibog je ta prošnja brez vsake priloge, iz katere bi se dalo preudariti, jeli to delo, kakor ga priprosti kmetje predlagajo, res 1000 gold. vredno ali ne. Gospodarski odsek je mislil, da to ne gre, da bi deželni zbor kar podpore delil brez dokazanih vzrokov, ampak je mislil, da je treba stvar pregledati in se le potem se odločiti za primerno podporo. Iz tega vzroka stavi gospodarski odsek sledeči predlog:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja soseske Senoborske izročča se deželnemu odboru z naročilom, naj deželni odbor stvar natančno preiskava, ter daje se mu pooblastilo, ako se to delo občno koristno in potrebno pokaže, izplačati soseski Senoborski primerno podporo iz deželnega zaklada.»

**Poslanec Lavrenčič:**

Jaz moram toplo podpirati predlog gospodarskega odseka in v dolžnost si štejem, posebno zaradi tega besedo poprijeti, ker smo ravno slišali od gosp. poročevalca, da je prošnja utemeljena, in zaradi tega, ker so meni tamošnje razmere dobro znane, da priporočam to prošnjo, kateri ni priložen nobeden načrt, ter da stvar nekoliko pojasnim.

Hudournik Bela, za katerega uravnanje prosi podpore soseska Senobor, je tako zasut s kamenjem in šuto, da je struga višja kakor površje njiv in travnikov. Njive so tako oškodovane, da jih bodo težko dotični posestniki več v poprejšnji stan spraviti zamogli. Da se te njive toliko kolikor mogoče zopet v njih prejšnji stan spravijo, bo dalo soseski veliko truda in stroškov. Ta ubožna soseska si veliko prizadeva, ker so jako pridni ljudje, da bi vse to zamogli. Ali ker so še druge zapreke, namreč ne samo to, da so jim njive in travniki tako poškodovani, ampak imajo še to nesrečo, da jim je voda tudi občinsko pot, katera veže sosesko Senobor z vasjo Bela, katera šteje samo pet hišnih številk, tako odnesla, da še pes ni lahko po nji hoditi, in da se bo moralo na več mestih podzidja ali škarpe zidati, katere bodo tudi mnogo stroškov prouzročile.

Ravno tako zavirajo tudi drugi potoki pot, katera pelje proti okrajni cesti, kajti tam so o povodnjih taki nalivi, da Senoborci ne morejo občevati z drugimi soseskami, ker ravno tam so se uže velike nesreče prigodile in celó tudi človeško življenje se je žrtvovalo, kar je tudi v prošnji razvidno.

Senoborci so uže letos z veliko požrtvovalnostjo preko jednega teh potokov most napravili, da se pa prihodnjim nezgodam v okom pride, je silno potrebno, da se še trije mostovi napravijo, kar bi pa soseska Senoborska nikakor ne bila zmožna, sama jih napraviti.

Iz teh mojih pojasnil je razvidno, da je ta soseska resnično potrebna podpore, torej toplo priporočam nasvet gospodarskega odseka.



**Abgeordneter Deschmann:**

Es wäre wünschenswert gewesen, daß der Verwaltungsausschuß uns darüber berichtet hätte, in welchem Zusammenhange die Petition der Gemeinde Sanabor mit den Arbeiten steht, welche schon vor mehreren Jahren an der daselbst entspringenden Bela vorgenommen worden sind, wo ja eine Thalsperre errichtet worden ist. Der Staat und das Land haben beigesteuert, um den Kostenaufwand von mehreren tausend Gulden zu decken. Es ist schwer, etwas über diese Ausführung zu sagen, allein falls bei der betreffenden Thalsperre nicht auch die Interessen der Gemeinde Sanabor berücksichtigt worden sind, so scheint dort ein Mißgriff begangen worden zu sein, da man mit der Thalsperre weiter hinauf hätte rücken sollen; aber weder der Herr Berichterstatter noch der Herr Vorredner haben diesen Umstand in Erinnerung gebracht, und ich würde doch wünschen, daß uns etwas darüber mitgetheilt würde, wie diese Petition mit der schon ins Werk gesetzten Thalsperre in Verbindung zu bringen ist.

**Poslanec Lavrenčič:**

Prosim! Če sem prav razumel, je g. Deschmann rekel, da se je na to stvar ozir jemalo takrat, ko so se jezovi delali. Pri Senoboru se nič ni na to gledalo, da bi se tam kak jez napravil, ker tam ni tudi takih prostorov, da bi se zamogel zdatno kaki napraviti.

Napravil se je eden jez daleč spodaj od Senobora blizu Vipavske ravnine, kateri do zdaj dobro služi vsem pritokom. Senoborci pa nimajo od tega jeza nobene koristi in tudi za druge njih potrebe niso razen zdanjega daru Nj. Veličanstva premilostivega cesarja, katerega so nekateri poškodovanci nekoliko dobili. Od deželnega odbora, pa tudi od deželne vlade ne krajcarja ne, še nikdar.

**Deželni predsednik baron Winkler:**

Kot vladnemu zastopniku mi je omeniti, da se je zastran uravnave potoka Bele podpora dajala samo gledé na tiste škode, katere je potok napravljial v dolini. Namen je bil sicer, da bi se bili v strugi tega potoka štirje jezovi postavili, pokazalo se je pa, da jeden zadostuje; to delo je stalo več tisoč goldinarjev.

Da bi se škoda delala kakim višje ležečim občinam, to vladi takrat ni bilo znano. Lahko pa je, da so se škode v zadnjih časih pokazale tudi v občini Senoborski in da le-ta tudi res potrebuje podpore.

Ne gledé na to, kaj se je do sedaj storilo v tej zadevi, toraj upam, da se bode tudi kaj dalo storiti v korist občini Senoborski. Treba bode načrt napraviti, da se bode videlo, koliko stroškov bi to delo prizadajalo, in kako bi potem bilo razdeliti te stroške med vlado, deželo in tudi dotične deležnike. Dosihmal, kakor sem rekel, vlada o teh škodah ni nič vedela in zaradi tega tudi ni mogla ozirati se na občino Senoborsko. Nje dalje postopanje bode odvisno od tega, kar slavni deželni zbor ukrene o tej stvari; vsakako bi bilo želeti, da bi urejenje potoka Bele ne bilo samo spodnjim občinam, ampak tudi zgornjim koristno.

**Deželni glavar:**

Zeli še kdo govoriti?  
(Nič se ne oglasi — Niemand meldet sich.)

**Poročevalec Obreza:**

Predlog odsekov zadostuje želji g. Lavrenčiča, ker se tako glasi, da se daje oblast deželnemu odboru, potrebno in primerno podporo izplačati soseski Senabor.

Kar se tiče nasveta g. Deschmanna, oziram se na to, kar je visokorodni g. deželni predsednik konstatiral in nimam nič druzega pristaviti.

**Deželni glavar:**

Bodemo glasovali. Tisti gospodje, kateri se strinjajo s predlogom gospodarskega odseka, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

10. Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kočevskega, da se okrajna cesta od Ljubljane skozi Kočevje, Črnomelj v Metliko uvrsti med deželne ceste.

10. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Bezirksstrassen-Ausschusses in Gottschee um Erhebung der Bezirksstraße Laibach-Gottschee-Tschernembl-Wöttling zur Landesstraße.

**Berichterstatter Faber:**

Hoher Landtag! Der Bezirksstrassen-Ausschuß von Gottschee hat eine Petition überreicht, daß die Bezirksstraße von Laibach über Gottschee, Tschernembl nach Wöttling als Landstraße kategorisirt würde. Der Strassen-Ausschuß führt aus, daß die Straße sehr wichtig sei, daß vor zwei oder drei Jahren diese Petition überreicht wurde, ohne erledigt zu werden, und erneuert dieses Gesuch, wie es schon damals vorgelegt wurde, sich auf den Umstand berufend, wie schwer es ist, diese Straße, die ungemein stark frequentirt wird, in brauchbarem Zustande zu erhalten und daß dies nur dann möglich ist, wenn die Bezirksstraße zu einer Landesstraße erhoben werden würde.

Der volkswirtschaftliche Ausschuß beantragt bei dem Umstande, daß ein anderes Strassenconcurrentz-Gesetz zu erwarten ist:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

• Die Petition wird dem Landesauschusse zur Würdigung und Berücksichtigung bei der in Aussicht stehenden Kategorisirung der Straßen abgetreten.

**Poslanec Šuklje:**

Prosim besede! Slavni zbor! Le nekoliko bi si dovolil govoriti o predlogu, katerega je ravnokar stavil gospod poročevalec gospodarskega odseka. Popolnoma

uvidevam, da gospodarski odsek drugega predloga ni mogel staviti; kajti v našem zakonu o kategoriziranju cest z dne 2. aprila 1866. l. ne nahajemo kategorije deželnih cest, in če bi mi takoj hoteli ustreči želji dotičnega cestnega odbora, potem zagazimo v protislovje z obstoječim cestnim zakonom, kateri deželnih cest ne pozna. Ali iz druge strani je vsebina te prošnje vendar popolnoma utemeljena in opravičena. Več takih prošenj je uže prišlo v teku zasedanja našega zbora, in tudi jaz imel sem čast jednako prošnjo Zuzemperškega cestnega odbora izročiti slavnemu predsedništvu. Mislim tedaj, da bode treba po želji prosilcev tudi ustvariti kategorijo deželnih cest. Ozirajmo se nekoliko po drugih deželah gledé cestnih postav. Kolikor sem jaz te zakone pregledal, našel sem, da se nahajajo deželne ceste na Koroškem, Českem, v Bukovini, na Solnograškem, v Galiciji, v Sleziji in Gorenjem Avstrijskem. Pri nas jih nimamo in kake so posledice?! Naša dežela je izredno hribovita ter narava sama stavlja silne zapreke cestni zvezi. Opozarjam na poročilo deželnega odbora, iz katerega je razvidno, da nekateri okraji nakladajo samo za stroške svojih okrajnih cest po 20% na davke, in da je na pr. siromaški okraj Černomejski za svoje 130 kilometrov dolge ceste leta 1884 potrosil ogromno svoto 11501 gld. Reči moram, da je to breme posebno hudo v tem slučaju, ako nima toliko dotični okraj koristi od te ceste, kakor drugi okraji. Naravna posledica tega je, da ceste niso v dobrem stanu in da cestna uprava dobra biti ne more.

Ker sem tedaj tega mnenja, da je v nujnem interesu vse dežele, če so cestne zveze dobre, ne bodem sicer uže danes stavil posebnega nasveta; pač pa izrekam željo, naj slavni deželni odbor uže v prihodnjem zasedanji predloži načrt novega cestnega zakona, v katerem se bodo tudi deželne ceste nahajale. (Pohvala — Beifall.)

#### Poslanec Detela :

Jaz se strinjam popolnoma z mnenjem gospoda predgovornika in hočem le omeniti, da se bode predložil cestni zakon se tekem te sesije; torej se bode želji njegovi ustreglo v kratkem. (Pohvala — Beifall.)

#### Berichterstatter Faber :

Ich habe gegen das Vorgetragene nichts einzuwenden, und es wäre wünschenswert, daß es bald zur Durchführung gelangen möchte.

#### Landeshauptmann :

Wir schreiten nun zur Abstimmung. Ich bitte diejenigen Herren, die mit dem Ausschussantrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

11. Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kočevskega, da bi se še enkrat pregledala cestna proga Kaptol-Fara po izvedencih.

11. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses in Gottschee um nochmalige Besichtigung der Straßentrace Kaptol-Fara mit Zuziehung von Sachverständigen.

#### Berichterstatter Faber :

Hoher Landtag! Der Bezirksstraßen-Ausschuss von Gottschee hat in einer Petition um nochmalige Besichtigung der Straßentrace Kaptol-Fara gebeten. Der Landesauschuss hat im heurigen Jahre die Tracen, die die Umlegung der Straße berühren, besichtigt. Es ist hier wieder ein anderer Antrag von Seite des Bezirksstraßen-Ausschusses eingelaufen, daß man die Straße nicht über Banjalofa, sondern nach Delac ziehe. Der Straßenausshuss will diese neue Trace aufnehmen und die Straßentracen und Pläne dann vorlegen. Der volkswirtschaftliche Ausschuss hat sich in dieser Sache berathen und beantragt, nachdem diese Angelegenheit ohnehin erst im nächsten Frühjahr zum Austrage kommt und die Bezirksstraßen-Ausschüsse noch Zeit haben, diese Trace auszuarbeiten und zur Vorlage zu bringen:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Petition wird dem Landesauschusse zu Würdigung abgetreten.»

(Obvelja — Angenommen.)

12. Ustno poročilo gospodarskega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Pivski Bistrici za podporo za neko cestno popravilo na Pivski okrajni cesti.

12. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über die Petition des Bezirksstraßen-ausschusses Illyrisch-Feistritz um Subvention für eine Straßencorrectur an der Pivker Bezirksstraße.

#### Poročevalec Obreza:

Jaz imam čast poročati v imenu gospodarskega odseka o peticiji cestnega odbora Bistriskega za podelitev denarne podpore, da se na Pivski okrajni cesti klanec «Globovnik» odpravi.

Slavni zbor! Vsak izmed nas pozna kraj, katerega imenujemo Kras (Karst), in vsak vé, kako potreben in reven je ta svet. Uže beseda Kras spominja nas na veliko kamenito puščavo, v kateri se nahaja sem ter tja kaka vasica, kakor oaze. Revne, nerodne njive ne dajejo toliko pridelka, da bi se rodbina dva meseca v letu preživila in prisiljeni so ljudje v tuje dežele se podati, da si zaslužijo vsakdanji kruh.

V novejšem času odprl se je nov vir, kateri more rediti več družin. Napravila je namreč grajsčina Šne-

perk iz sredine Šneperskega gozda do okrajne ceste, katera pelje iz Št. Petra v Bistrico novo cesto, in zdaj je ljudem mogoče, les, bukovske čoklje iz tega gozda voziti na žage v Bistrico. Pri tem zaslužijo ljudje veliko denarja, in ker je vsa uprava pri grajsčini Šneperski dobro uravnana, je upati, da bode ta zaslužek stanovit.

Žalibog je ta cesta iz Zagorja v Bistrico prav slabo izpeljana in ima več prav nevarnih klancev. Največji klanec je ravno oni, kateri se imenuje «Globovnik», katerega hoče cestni odbor v Ilirski Bistrici odpraviti. Ta klanec je vzrok, da vozniki ne morejo vozove popolnoma obložiti in zaradi tega tudi manj zaslužijo, ker manj nakladajo. Torej je tudi v nacional-ekonomičnem oziru zguba velika. Za odpravo tega klanca izrekel se je Bistriški odbor leta 1879 ter dal izdelati po inženirju Higerspergerji potrebni načrt in proračun. Ta načrt in proračun je tukaj kot priloga pri tej prošnji, in če gospodje želijo, lahko vse to pregledajo.

Iz tega se vidi, da bode to delo stalno, in sicer:

a) Za zemljišna skalnata dela . . . . .	2793	gld.	88	kr.
b) za umetna dela . . . . .	551	»	20	»
c) za razna druga dela . . . . .	1453	»	26	»
skupaj . . . . .	4798	gld.	34	kr.

Dalje se vidi iz tega proračuna, da bodo čisti denarni stroški 711 gld. 20 kr., tako da za druga dela ostane 4087 gld.

Gospodarski odsek je mnenja, gledé na to, da je ljudstvo onega kraja zelo siromašno, da bi se en del denarnih stroškov, kot podpora privolil, in stavi predlog:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja cestnega odbora Il.-Bistriškega izročá se deželnemu odboru s pristavkom, naj stvar preiskava, in ako se ta osnutek v smislu § 49. pouka k zakonu o javnih cestah odobri, naroča se deželnemu odboru, naj izplača cestnemu odboru Bistriškemu za to delo podporo v znesku 600 gld.»

### Poslanec dr. Dolenc:

Jaz moram reči, da bi bil ta predlog prav dobro podpiran, ko bi ne bila svota, katera se je postavila za pomoč takó malenkostna, da ni mogoče misliti, da bi se to priporočano uravnanje ceste s to pomočjo izpeljati dalo.

Jaz moram slavni deželni zbor opozoriti na to, da ima ta cesta vrh vsega navedenega še to nepriliko, da je izpeljana ravno po tistih krajih, koder najhuje burja razgraja in da ima ta klanec še to nemarnost, da, kadar pridejo ljudje po hudi stermini v ravnino, ne pelje cesta naprej po ravnini, ampak gre zopet v hudi klance in še le potem se pride do vasi Trnovo. Naj si bode, da svet srečno premaga nevarnosti hude stermine, treba mu je zopet misliti, kako pridem pa še čez ta klanec? Brez priprege prav teško, in zavoljo klanca v ravnini so ljudje prisiljeni manj nakladati in torej manj zaslužiti.

Jaz bi torej priporočal slavnemu zboru predlog odsekov, toda s tem pristavkom, da se deželni odbor

pooblasti, dati tudi večjo podporo, kakor jo je nasvetoval odsek.

Prosim torej, da se sprejme sledeči dostavek:

»Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, naj dá tudi večji donesek, ako se mu zdi potrebno.»

(Se podpira — Wird unterstützt.)

### Abgeordneter Deschmann:

Ich habe den Antrag des Abgeordneten Dolenc nicht recht verstanden, ich glaube, derselbe lautet auf Bewilligung eines höheren Betrages. Ich erlaube mir zu bemerken, daß diese Straße von St. Peter bis Fiume einst die Fiumaner Reichsstraße gewesen ist. Schon damals, als der Verkehr noch ein viel lebhafterer war, haben diese Mängel bestanden. Wie der Herr Vorredner bemerkt, scheinen die klimatischen Verhältnisse das Haupthinderniß für den Verkehr zu bilden, indem namentlich auf dem Globovnik-Berge die Bora mit großer Behemung das Fortkommen hindert. Jedoch ist es immerhin schwierig, sich schon im voraus über die Höhe der Beträge auszusprechen, welche aus dem Landesfonde bewilligt werden sollen. Der Antrag lautet, glaube ich, auf 600 fl. Ich würde wünschen, daß es im Antrage hieße: «Der Landesausschuß werde ermächtigt, einen entsprechenden Beitrag für diese Straße zu bewilligen», falls er natürlich die Zweckmäßigkeit des Umliegungsprojectes, welches Herr Higersperger geliefert hat, anerkennt.

Ich würde also beantragen: «Es seien zum Ausschussantrage statt der Worte „podpora v znesku 600 gld.“ die Worte „primerno podpora“ zu setzen.»

(Se podpira — Wird unterstützt.)

### Poročevalec Obreza:

Jaz se strinjam s tem pristavkom gosp. poslanca dr. Dolenca, akoravno gospodarski odsek ni privolil več ko 600 gold. Ali to je do zdaj navadno bilo, da se je po 10 % privolilo podpore. Tukaj je stroškov 4800 gold., tedaj znaša 10 % le 480 gold.; vender je odsek gledé uvažitve teh razmer predlagal 600 gld. Sicer pa, kar zadeva predlog gosp. poslanca Deschmanna, držim se naveta gospodarskega odseka in prosim, da se glasovanje v tem smislu vrši.

### Deželni glavar:

Gospodje se spominjajo naveta gosp. poročevalca; temu nasproti je predlog gosp. poslanca Deschmanna, kateri gre na to, da bi se ne privolila gotova svota 600 gold., ampak le primerna svota, da bi se tedaj predlog jednako glasil, kakor nasvet gospodarskega odseka, samo, da se namesto zadnjih besed: «podpora v znesku 600 gold.» postavi: «primerno svoto».

Tedaj bodemo najprej glasovali o predlogu gosp. poslanca Deschmanna.

Prosim tiste gospode, kateri so za ta predlog, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja — Angenommen.)

Tedaj odpade glasovanje o nasvetu gospodarskega odseka. Zdaj bi se imeli glasovati o pristavku gospoda poslanca dr. Dolenca.

### Poslanec dr. Dolenc:

Ker je moj predlog prav za prav ravno tak, odstopim od njega.

### 13. Ustno poročilo odseka za letno poročilo:

a) o § 8, marg. št. 31—36 letnega poročila.

### 13. Mündlicher Bericht des Rechnungsausschusses:

a) über § 8, Marg. Nr. 31—36 des Rechnungsausschusses.

### Berichterstatter Faber:

Es liegt mir ob, über die Marg. Nr. 31, 32, 33, 35, 36 des § 8 des Rechnungsausschusses zu referiren. Ich erlaube mir dieselben vorzulesen.

(Bere marg. št. 31, 32, 33, 35 in 36 iz § 8 — liest die Marg. Nr. 31, 32, 33, 35 und 36 des § 8.)

Der Rechnungsausschuss beantragt:

«Der hohe Landtag wolle beschließen: Der Bericht wird zur Kenntnis genommen.»

### Regierungsrath Hožhevar:

Zu Marg. Nr. 32 des Rechnungsausschusses, betreffend die Staatssubvention für das gewerbliche Fortbildungswesen, erlaube ich mir zur hohen Kenntnis mitzutheilen, daß zur Förderung gewerblicher, fachlicher Bildung im Lande die mit Unterrichtsministerial-Erlasse vom 10. März 1881 für junge Gewerbetreibende aus Krain, welche die gewerbliche Fortbildungsschule in Laibach mit besonders günstigem Erfolge besucht haben, damit sie an der Staatsgewerbeschule in Graz eine tüchtige gewerbliche Fachbildung erlangen, creirten drei Staatsstipendien heuer auf fünf Staatsstipendien à 300 fl. vermehrt, und daß dieselben bereits an tüchtige, theils dem Baugewerbe, theils dem Kunstgewerbe angehörige Absolventen der genannten gewerblichen Fortbildungsschule verliehen worden sind.

### Landeshauptmann:

Ich bringe nun den Antrag des Rechnungsausschusses zur Abstimmung und erjuche jene Herren, welche damit einverstanden sind, sich gefälligst zu erheben.

(Obvelja — Angenommen.)

### Berichterstatter Faber:

Bezüglich des Marg. Nr. 34 des § 8 möchte ich mir eine Bemerkung erlauben. Der Lehrerin Benedikter, Hörerin des Specialcurse für weibliche Handarbeiten am techno-

logischen Museum in Wien, wurde zur Anschaffung von Werkzeugen vom Landesauschusse ein Betrag von 30 fl. bewilligt. Dieser Betrag wurde, wie ich mich erkundigt habe, auch wirklich der Direction des technologischen Gewerbemuseums ausbezahlt. Nachdem durch die Verheirathung der Lehrerin Benedikter die Hoffnung auf deren Verwendung für den Korbschletereicurs an der Schule in Gottschee geschwunden ist und sich die Anschaffung von Werkzeugen als überflüssig darstellt, so beantragt der Rechnungsausschuss:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuss wird beauftragt, den mit Note vom 6. Mai 1885, Z. 2239, an die Direction des Gewerbemuseums in Wien für die Anschaffung von Korbschletereicursen bezahlten Betrag von 30 fl. zu requiriren.»

(Obvelja — Angenommen.)

### Deželni glavlar:

Točko 13b odstavim od dnevnega reda.

14. Priloga 36. — Poročilo odseka za letno poročilo o § 11, marg. št. 3 letnega poročila zadevajoč zastanke doklad na užitninski davek.

14. Beilage 36. — Bericht des Rechnungsausschusses über § 11, Marg. Nr. 3 des Rechnungsausschusses, betreffend die Rückstände an Verbrauchssteuer-Umlagen.

### Poročevalec Robič:

Slavni zbor!

Meni je čast poročati o § 11, marg. št. 3 letnega poročila, zaradi nekaterih zastankov doklad na užitninski davek. Kakor je slavnemu zboru uže iz poprejšnih obravnnav znano, vleče se ta reč skozi veliko let in ni bilo mogoče, jo do zdaj rešiti. Nekateri dolžniki so celó pomrli in tudi ni znano, da bi se bil kedo pri njihovih zapuščinah oglašal za ta dolg ali ne. Umrli so Janez Gregorič v Novem Mestu, Jožef Erker v Srednji vasi in Jurij Milavec iz Cérknice. Jaz mislim, da tukaj ne preostaja družega, kakor da se ta reč enkrat končno izbrise, kajti deželni zaklad je pri tem le stroške imel pa nobenega háska. Finančna prokuratura, ki se je v tej zadevi vprašala, pravi, da ni upanja, kaj doseči s tozbami in nasvetuje, naj se ti ostanki odpišejo.

Odsek za poročilo deželnega odbora je to reč natanko pretresaval in iz priloženih aktov se prepričal, da ne ostaja drugega, kakor sledeči nasvet staviti:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Zastanki na prikladah k davku od užitnine, in sicer:

a) Jakoba Blažona iz Planine in Jurija Milavca iz Cérknice za za čas od 1. novembra 1865 do 31. decembra 1866 za zemljišno-odvezni zaklad od . . . . .	249	gld.	73	kr.
b) Jože Erkerja v Srednji vasi za leto 1867 za deželni zaklad od . . . . .	214	»	40	»
c) Jože Gorupa v Trstu za leto 1867., in sicer za deželni zaklad 1000 gld. 14 kr. in zemljišno-odvezni zaklad 1000 gld. 14 kr., skup . . . . .	2000	»	28	»
č) Janez Gregoriča v Rudolfovem za čas od 1. novembra 1865 do 31. decembra 1866 za zemljišno-odvezni zaklad od . . . . .	504	»	45	»
d) Jarnej Hočevarja v Velikih Laščah za čas od 1. novembra 1865 do 31. decembra 1866 za zemljišno-odvezni zaklad od . . . . .	710	»	41 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	»
e) Ljudevit Jelka v Spodnjih Gorjah za leto 1867 za deželni zaklad od . . . . .	750	»	2	»
f) Franceta Ivanetiča iz Rašice za leto 1867 za deželni zaklad 525 gld. in za zemljišno-odvezni zaklad 525 gld., skup . . . . .	1050	»	—	»
g) Jože Modica iz Nove vasi za leto 1867 za deželni zaklad 29 gld. 16 kr. in za zemljišno-odvezni zaklad 29 gld. 16 kr., skup . . . . .	58	»	32	»
h) Franceta Pečeta v Starem trgu za čas od 1. novembra 1865 do 31. decembra 1866 za zemljišno-odvezni zaklad od . . . . .	215	»	37	»
i) Franceta Peterce iz Doba za leto 1868 za zemljišno-odvezni zaklad od . . . . .	56	»	85 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	»
j) Mihe Teljana v Žužemperku za čas od 1. novembra 1865 do 31. decembra 1866 za deželni zaklad 846 gld. 47 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> kr. in za zemljišno-odvezni zaklad 231 gold. 42 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> kr., skup . . . . .	1077	»	90	»
torej skupaj . . . . .	6887	gld.	74	kr.

se zbríše.

2.) Deželnemu odboru se izvršitev tega sklepa s pristavkom naroča, da ima sklep naznaniti c. kr. finančni prokuraturi.»

Seja se sklène ob 40. minuti čez 12. uro — *Schluss der Sitzung um 12 Uhr 40 Minuten.*

(Obvelja v drugem in tretjem branji — Wird in zweiter und dritter Lesung angenommen.)

### Deželni glavar:

Predno sejo sklenem, bodemo izvršili volitev odseka za vladno predlogo zadevajočo:

- a) postavni načrt o razdelitvi skupnih zemljišč in o uravnavanji zadevnih pravic gledé skupnega užitka in oskrbovanja;
- b) postavni načrt o sestavi deželne komisije gledé zlaganja gozdov in o arondiranji gozdnih mej.

Da se gospodje pomenijo, katere osebe bodo volili v odsek, odlagam sejo za nekaj časa.

(Seja prestane ob 27. minuti čez 12. uro in se zopet prične ob 30. minuti čez 12. uro — Die Sitzung wird um 12 Uhr 27 Minuten unterbrochen und um 12 Uhr 30 Minuten wieder eröffnet.)

Nadaljujem sejo in prosim gospode, listke oddati. (Zgodi se — Geschicht.)

Prosim, da bi skrutinium prevzela gosp. poslanca dr. Samec in Deschmann.

(Po končanem skrutiniju — Nach vollendetem Scrutinium.)

Prosim naznaniti izid volitve.

### Poslanec dr. Samec:

Oddalo se je 30 glasov, od teh so dobili gospodje poslanci:

Detela, dr. Dolenc, Deu, Faber, baron Lichtenberg vsak 30 glasov, Klun 29, baron Schwegel 18 glasov, kateri so tedaj voljeni. Naslednje dobil je še gosp. baron Taufferer 11 glasov.

### Deželni glavar:

Prosim, da se gospodje konstituirajo in meni rezultat naznanijo.

(Zgodi se — Geschicht.)

Izvoljena sta gospoda: Detela načelnikom in baron Schwegel njegovim namestnikom.

Prihodnjo sejo odločujem na sredo 16. decembra t. l. s sledečim dnevnim redom.

(Glej dnevni red prihodnje seje — Sieh Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Gospodarski odsek zbere se danes popoldne ob 3. uri.

Finančni odsek ima jutri ob 9. uri sejo. Upravni odsek ima jutri popoldne ob 3. uri sejo. Sklenem današnjo sejo.

...yong-yeon... 11

Dejeon-gwan

...yong-yeon... 11

Dejeon-gwan

...yong-yeon... 11

Dejeon-gwan

...yong-yeon... 11

...yong-yeon... 11

...yong-yeon... 11